

ANINGAASARSIORNIKKUT, INNUTTAAQATAANIKKUT PIORSARSIMASSUTSIKKULLU
PISINNAATITAAFFIIT PILLUGIT NUNAT TAMALAAAT ISUMAQATIGIISSUTAAT

Nalunaarutit – Serie A, 1999

Aningaasarsiornikkut, innuttaaqataanikkut piorsarsimassutsikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit nunat tamalaat 16. december 1966-mi isumaqatigiissutaat pillugu nalunaarut.

Kunngip peqqussutaatigut 14. december 1971-imeersukkut, tamatumingalu folketingip ulloq 4. juni 1971-imi akuersissumminik nalunaaruteqareerneratigut, Danmarkip atuuttussanngorlugu akuersissutigaa aningaasarsiornikkut, innuttaaqataanikkut piorsarsimassutsikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit nunat tamalaat isumaqatigiissutaat ulloq 20. marts 1968-imi New Yorkimi atsiorneqarpoq. Isumaqatigiissut (oqaasertaasa kineserituui, russisuui spaniamiutuuilu matumani ilaatinneqanngillat) taanna imatut oqaasertaqarpoq:

Naalagaaffiit isumaqatigiissummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut

isumaqartut - Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanni tunngavilersuutigineqartut naapertorlugit inuup nalinginnaasumik ataqqinassusia inuiaallu tamarmiusut naligiillutik annaasassarinagillu pisinnaatitaaffii kiffaangissuseqarnermut, naapertuillu arnermut nunarsuarmilu eqqissinermit tunngasut, akuersaartut pisinnaatitaaffii taakku inuup nalinginnaasumik ataqqinassusianik aallaaveqarneranik,

akuersaartut - Inuit pisinnaatitaaffii Pillugit Nunarsuarmioqatigiit Isumaqatigiissutaat naapertorlugu inuit kiffaangissuseqartut innuttaasutut politikikkullu kiffaangissuseqartitaasut kiisalu ersiortitaanngitsut atugarliortitaanngitsullu pillugit anguniakkap taamaallaat anguneqarsinnaaneranik inuk kinaluunniit aningaasarsiornikkut, innuttaaqataanikkut piorsarsimassutsikkullu aammalu innuttaasutut politikikkullu pisinnaatitaaffimminik atugassaqartitaasinnaasoq,

nassuerutiginnittut Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanni naalagaaffiit pisussaaffeqalernerinik inuit pisinnaatitaaffiinik kiffaangissuseqartitaanerinillu nalinginnaasumik ataqqinninnissamik eqquutsitsinissamillu siuarsaanissaannik,

nassuerutiginnittut inuit ataasiakkaat innuttaaqatiminnut inuiaqatigiinnullu innuttaaqataaffigisaminnut pisussaaffeqarnertik aqquutigalugu pisinnaatitaaffiit isumaqatigiissummi matumani akuersissutigineqartut siuarsarneqarnissaannik eqquutsinneqarnissaannillu namminneerlutik isumagisassaqarnerannik,

isumaqatigiissuteqarput artikelinik makkuninnga:

Immikkoortoq I

Artikel 1

1. Inuit tamarmik namminneq aalajangiisinnaassuseqartitaapput. Taanna aqcutigalugu namminneerlutik aalajangersinnaavaat politikikkut qanoq inissisimassanerlutik aammalu namminneerlutik aningaasarsiornikkut, innuttaaqataanikkut piorsarsimassutsikkullu ineriartornissartik isumagisinnaallugu.
2. Inuiaqatigiit kikkulluunniit pinngortitami pisuussutitik namminneq siunertaminnut atorsinnaavaat, taamaaliorminnili nunat tamalaat akornanni aningaasarsiornikkut suleqatigiinnermi pisussaaffiit inuiaat pisinnaatitaaffiini illua' tungeriinnilu iluaqutissaqartitaanissamik aallaavillit akornusersussanagit. Inuiaat kikkulluunniit inuuniarnerminni periarfissaminnik piiaaffigineqanngisaannassapput.
3. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut, taakkunungalu ilaapput naalagaaffiit sumiiffinnik namminersorfiunngitsunik akisussaaffiginnittut sumiiffinniluunniit qullersatut oqartussaaffiginnittut, nammineq aalajangiisinnaassuseqartitaanerup timitalerneqarnissaanut peqataassapput pisinnaatitaaffillu taanna Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanni aalajangersakkat naapertorlugit ataqqissallugu.

Immikkoortoq II

Artikel 2

1. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut tamarmik kisimiillutilluunniit imminnut pisussaattipput nunat tamalaat ikiuinerisigut nunallu tamalaat suleqatigiinnerisigut, pingaartumik aningaasarsiormermut teknikimullu tunngassuteqartutigit iluaqutissallu naleqquttut tamaasa atorlugit, isumaqatigiisummi matumani pisinnaatitaaffiit akuersissutigisat tamakkiisumik piviusunngortinneqarnissaasa anguneqarnissaa siunertaralugu inatsisit tungaasigut iliussissat malittarisassiuutissallugit.
2. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut tamarmik imminnut pisussaattipput pisinnaatitaaffiit isumaqatigiisummi taaneqartut timitalerneqarnissaat qularnaassallugu, taamaaliorminnilu arlaannaatigulluunniit assigiinngisitsissanatik inuiaat sorliuneri, ammip qalipaataa, arnaaneq angutaanerluunniit, oqaatsit atukkat, upperisaq, naalakkersuinnikkut allatigulluunniit isummersimaneq, naalagaaffimmit inuiaqatigiinnilluunniit

sorlernit aallaaveqarneq, nalilinnik pigisaqassuseq, sumi inunnorsimaneq allatulluunniit inissisimaneq eqqarsaatigalugit.

3. Nunat inerisaaffiusut, inuit pisinnaatitaaffii inuiaqatigiittullu aningaasaqarniarnertik pissusissaatut mianeralugit, namminneq aalajangersinnaavaat aningaasarsiornikkut pisinnaatitaaffiit isumaqatigiissummi taaneqartut nunanit allamiunut tunngatillugu qanoq annertutigisumik qularnaassanerlugit.

Artikel 3

Naalagaaffiit isumaqatigiissummik matumangga isumaqatigiisuteqaqataasut imminnut pissusaatipput angutit arnullu aningaasarsiornikkut, innuttaaqataanikkut piorsarsimassutsikkullu pisinnaatitaaffinnik isumaqatigiissummi matumani taagorneqartunik naligiittut iluaquteqarnissaasa qulakkeerunnissaannut.

Artikel 4

Naalagaaffiit isumaqatigiissummik matumangga isumaqatigiisuteqaqataasut akuersaarput pisinnaatitaaffiit isumaqatigiisutikkut matumuuna qulakkeerneqartut naalagaaffimmit aatsaat killiliiffigineqarsinnaasut inatsisikkut aalajangersagaasumik aatsaallu tamanna pisinnaatitaaffiit taakku suussusiinut akerliunnigppat aammalu inuiaqatigiinni kikkut tamat oqartussaaqataaffigisaanni tamanut iluaqutissiaappat.

Artikel 5

1. Isumaqatigiissummi matumani aalajangersakkat arlaannaalluunniit nassuiarneqassanngilaq tasaanerarlugu naalagaaffimmik, suliniaqatigiinnik inunnilluunniit ataasiakkaanik pisinnaatitsisoq pisinnaatitaaffinnik kiffaangissuseqartitaanermilluunniit matumani akuerisaasunik atortussaajunnaarsitsiniarluni suliniuteqarnissamut iliuuseqarnissamulluunniit imaluunniit isumaqatigiissummi matumani killissarititaasut akimorlugit taakkuninnga killiliinissamut.
2. Inuit tunngaviusumik pisinnaatitaaffii inatsit, isumaqatigiisutit, allaffeqarfitsigut aalajangersakkat imaluunniit ileqqusut malillugit naalagaaffimmit isumaqatigiissummik matumangga isumaqatigiisuteqaqataasumit akuersarneqartut imaluunniit tassani atuuttooreersut isumaqatigiissummi matumani pisinnaatitaaffinnik taamaattunik akuersaartoqannginnerartuusaarlugu killiliinnarmilluunniit akuersaartoqarnerartuusaarlugu killilersorneqassanngillat sanioqqunneqassanatilluunniit.

Immikkoortoq III

Artikel 6

1. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut akuersaarpaat sulineramik pisinnaatitaaffeqarneq, tassunga atatillugu kinaluunniit pisinnaatitaaffitsigut periarfissaqartoq sulinikkut inuuniuteqassalluni nammineq qinikkaminik akuerisaminilluunniit, pisinnaatitaaffillu taanna qulakkeerniarlugu naleqquttumik iliuuseqarsinnaatitaasoq.
2. Pisinnaatitaaffiup taassuma tamakkiisumik piviusunngortinneqarnissaa angusinnaajumallugu isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut sulissutigisassaannut ilaassapput teknikikkut najoqqutassiineq, inuutissarsiornermi najoqqutassiineq aamma ilinniartitaanikkut pilersaarusionsorneq aammalu aningaasarsiornikkut, innuttaaqataanikkut piorsarsimassutsikkullu isumannaatsumik ineriartortitsinissaq, kiisalu tamakkiisumik atorluarsinnaasumillu suliffeqalernissaq inunnut ataasiakkaanut naalackersuinikkut aningaasarsiornikkullu kiffaanngissuseqalersitsisussa.

Artikel 7

Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut akuersaarpaat kinaluunniit pisinnaatitaasoq sulinermi atugassarititaasunik naapertuilluartunik iluaqutaasussanillu atugassaqartitaanissaminut, pingaartumik qularnaarlugit makku:

a) akissarsiassat, tamatumuuna sulisut minnerpaamik angussallugit

i) assigiimmik suliaqarnermi akissarsiat naammaginartut naligiissullu qanoq ittumilluunniit assigiinngisitsiffiunngitsumik, pingaartumik qularnaarneqassalluni arnat sulinermi atugassarisaat angutit atugassarisaannit ajornerunnginnissaat assigiimmillu suliaqarnermi akissarsiat naligiissitaanissaat;

ii) isumaqatigiisummi matumani aalajangersakkat naapertorlugit inuup imminut ilaqtaminullu inuttut ataqqinassuseqarluni inuusinnaanissaa;

b) suliffimmi atugarisat isumannaatsut peqqinnartullu;

c) suliffigisami qanoq sivisutigisumik sulisimaneq pikkorissuserlu kisiisa tunngavigalugit qaffasinnerusumut naleqquttumut qaffatsitaasinnaaneq kimulluunniit periarfissaatitaassalluni;

d) qasuersarsinnaaneq, sunngiffeqarsinnaaneq piffissallu suliffiusussap naleqquttumik killeqartitaanissaa aamma akissarsiaqarluni nalinginnaasumik sulinngiffeqarsinnaatitaaneq nalliuttunilu ulluinnarni pisuni akissarsiaqarsinnaatitaaneq.

Artikel 8

1. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumanga isumaqatigiissuteqaqataasut imminnut pisussaatipput qularnaassallugu:
 - a) kialluunniit aningaasarsiornikkut, innuttaaqataanikkut piorsarsimassutsikkullu soqutigisaminnik iluaqusiiniarluni illersuiniarlunilu nammineq aalajangiinermigut sulisartut peqatigiiffianik pilersitsinissamut ilaasortannornissamulluunniit, tassuma inatsisai kisiisa aalajangiisuussaatillugit, pisinnaatitaanera. Killilersuinerit suulluunniit pisinnaatitaaffimmut tassunga akornutaassanngillat, matumani eqqaassanngikkaanni killiliissutit inuiaqatigiinni kikkut tamat oqartussaaqataaffigisaanni inatsisitigut aalajangersakkat nunagisap isumannaatsuunissaata imaluunniit inuiaqatigiit isumannaatsuunissaata illersornissaannut imaluunniit allat pisinnaatitaaffeqarnerinut kiffaangissuseqarnerinullu tunngatillugu pisariaqartut;
 - b) sulisartut peqatigiiffiisa nuna tamakkerlugu peqatigiiffiliorsinnaanerit imaluunniit kattuffiliorsinnaanerit, kingulliullugulu taaneqartup nunat tamalaat kattuffiinik pilersitsinissamut imaluunniit ilaasortannornissamut pisinnaatitaaffeqarnera;
 - c) sulisartut peqatigiiffiisa akornusersorneqaratik ingerlatsinissamut pisinnaatitaaffeqarnerat, matumani eqqaassanngikkaanni killiliissutit inuiaqatigiinni kikkut tamat oqartussaaqataaffigisaanni inatsisitigut aalajangersakkat nunagisap isumannaatsuunissaata imaluunniit inuiaqatigiit isumannaatsuunissaata illersornissaannut imaluunniit allat pisinnaatitaaffeqarnerinut kiffaangissuseqarnerinullu tunngatillugu pisariaqartut;
 - d) suliumajunnaarsinnaatitaaneq, tamanna nunap pineqartup inatsisai naapertorlugit pisinnaappat.
2. Artikeli manna sakkutuuni, pinerluttaalisitsisuni imaluunniit naalagaaffiup pisorta qarfiini sulisut eqqarsaatigalugit pisinnaatitaaffiup taassuma tungaatigut inatsisit tunngavigalugit killiliiffigineqarsinnaanerinut akornutaassanngilaq.
3. Nunat Tamalaat Akornanni Sulisartut Kattuffissuata isumaqatigiissutaanut 1948-meersumut peqatigiiffeqarsinnaatitaanermut kiffaangissuseqarnermut peqatigiiffiliorsinnaatitaanermullu tunngasumut naalagaaffiit akuusut artikelimi matumani aalajangersakkat arlaannaatigulluunniit pisinnaatitaaffilerneqanngillat isumaqatigiisummi taamatut neriorsuutigineqarsimasunut killilersuutaasussanik inatsisiliornissamut imaluunniit inatsisit atorlugit neriorsuutaasimasut taakku killilersornissaannut.

Artikel 9

Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumanga isumaqatigiissuteqaqataasut akuersaarpaat inuit tamarmik pisinnaatitaaffigigaat isumaginninnikkut isumannaarneqarnissaq, matumani aamma isumaginninnikkut isumannaallisaffigineqarnissaq.

Artikel 10

Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut akuersaarput:

1. Ilaqtariit, inuiaqatigiinni nalinginnaasumik tunngaviusumillu katersuuffiusut, sapinngisamik illersorneqarlutillu ikiorneqassasut, pingaartumik pileqqaarnerminni, meeqqanillu suli ilinniartunik pilersuisussaataagunik. Aatsaat katittoqarsinnaassaaq katittussat kiffaanngissuseqarlutik erseqqissumillu akuersereersimappata.
2. Piffissami naammaginatumi ernineq sioqqullugu kingoqqullugulu anaanat immikkut illersorneqassasut. Piffissami tamatumani anaanat angerlarsimaffiup avataani suliffeqartut akissarsiaqarlutik sulinngiffeqassapput imaluunniit sulinngiffeqarnerminni isumaginninnikkut naleqquttumik isumannaallisaavigineqassallutik.
3. Meeqqat inuusuttullu tamarmik sumit pisuunertik imaluunniit pissutsit allat tunngavigalugit assigiinngisisinertaqanngitsumik illersorneqarnissaat ikiorneqarnissaallu siunertaralugit immikkut iliuusissat aalajangersarneqassasut. Meeqqat inuusuttullu aningaasarsiornikkut innutaaqatigiinnikkullu atonerlunneqarnissaminnut illersorneqassasut. Meeqqat inuusuttullu ileqqorissaarnikkut peqqissutsikkullu ajoqtissarsiffigisinnaasaannik, inuunerannut ulorianartorsiortitsisumik nalinginnaasumilluunniit ineriartornerannut ajoqutaasinnaasumik suliaqartillugit sulisinneqarnissaat inatsisit malillugit pineqaatissinneqataasinnaassaaq. Kiisalu ukiussarititaasut killissaat naalagaaffiit aalajangersartariaqarpaat, tamatumuuna inatsisit malillugit meeqqat akissarsiaqartillugit sulisinneqarsinnaanissaat inerteqqaataassalluni pineqaatissinneqataasinnaassallunilu.

Artikel 11

1. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut akuersarpaat inuk kinaluunniit imminnut ilaqtutaminillu naammattumik inuuniartitsisinnaanissamut pisinnaatitaaffeqartoq, matumani aamma naammattunik inuussutissaqarnissamut, atisaqarnissamut ineqarnissamullu aammalu inuuniarnermini atugassarisaminik suli pitsaanerulersitsiniarnissamut. Pisinnaatitaaffiup taassuma piviusunngortinneqarnissaanut iliuusissat naleqquttut naalagaaffiit peqataasut isumagissavaat, tassa akuersaaramikku nammineq kajumissuseq tunngavigalugu nunat tamalaat suleqatigiinnissaat tamatumani annertuumik pingaartittariaqartoq.
2. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut, inuup kialluunniit kaannginnissamut tunngaviusumik pisinnaatitaaffeqarneranut akuersaartut, immikkoorlutik nunallu tamalaat suleqatigiinnerisigut iliuusissat pisariaqartut isumagissavaat, matumani aamma pilersaarusiussallugit.
 - a) inuussutissanik pinngortitsinermi, asiutsaaliuinermi siararterinermilu periutsit pitsaanerulernissaat teknikikkut ilisimatuussutsikkullu ilisimasat tamakkiisumik

atornerisigut, inuussutissat tunngaviusut ilisimaneqarnerulersinneqarnerisigut aamma nunalerinermi periutsit ineriartortitsivigineqarnerisigut allannngortitsivigineqarnerisigulluunniit pinngortitap pisuussusiisa sunniuteqarluarnerpaamik piorsaavigineqarnerisigut atorneqarnerisigullu.

b) nunarsuup inuussutissatigut pilersuutigisinnaasaasa nunat inuussutissanik eqqussuisut aamma inuussutissanik avammut nioqquteqartut ajornartorsiutigisinnaasaat mianeralugit naapertuilluartumik siaruarterinissap qularnaarneqarnissaa.

Artikel 12

1. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut akuersaarpaat inuup kialluunniit timikkut tarnikkullu peqqissusissatut anguneqarsinnaasoq annerpaaq pisinnaatitaaffigaa.
2. Pisinnaatitaaffiup taassuma tamakkiisumik piviusunngortinneqarnissaa angusinnaajumallugu naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut iliuusissaannut ilaassapput pisariaqartut makku:
 - a) toqungallutik inunngortartut meeraaqqallu akornanni toqusartut amerlassutsimikkut ikilisarneqarnissaat aammalu meeqqap peqqissuulluni ineriartorsinnaanissaata siuarsaavigineqarnissaa;
 - b) inuit avatangiisaanni suliffinnilu peqqinnissamut tunngasut sua' tungaasa tamarmik pitsaanerulersinneqarnissaat
 - c) nappaatit najugarisaannarmi atuuttut nappaatillu tuniluuttut aammalu inuussutissarsiut patsisigalugu nappaatit nappaatillu allat pitsaaliorneqarnissaat, katsorsarneqarnissaat akiorneqarnissaallu;
 - d) inuup kialluunniit nakorsamit ikiorserneqarsinnaanissaanut aammalu napparsimanerani katsorsarneqarnissaanut paaqqutarineqarnissaanullu tunngavissat pilersinneqarnissaasa qularnaarneqarnissaat.

Artikel 13

1. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut akuersaarpaat inuup kialluunniit ilinniartitaanissamut pisinnaatitaaffeqarnera. Isumaqatigiissutigaat ilinniartitaanerup siunertarissagai inuup inuttut tamakkiisumik ineriartornissaa inuullu naleqassusiata paasisaqarfigilluarnissaa aammalu inuttut pisinnaatitaaffeqarnerup tunngavissiisutullu kiffaangissuseqartitaanerup ataqqineqarnerulernissaat. Aammattaaq isumaqatigiissutigaat ilinniartitaanerup kimulluunniit ajornarunnaarsissagaa inuiaqatigiinni kiffaangissuseqarluni

iluqutaasumik naammassisaqaqataasinnaalernissaa, naalagaaffiit tamarmik inuillu suminngaanneersut tamarmik, inuiaqatigiit upperisaqatigiilluunniit akornanni paaseqatigiinnerulernissap, akaareqatigiinnissap ikinngutigiinnissallu suleqataaffigineqarnissaat, kiisalu eqqisseqatigiinnerup ataannartinneqarnissaata Naalagaaffiit Peqatigiinnit suliniuteqarfigineqarnerata siuarsaaqataaffigineqarnissaa.

2. Pisinnaatitaaffiup taassuma tamakkiisumik piviusunngortinneqarnissaa angusinnaajumallugu naalagaaffiit isumaqatigiissummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut akuersaarpaat
 - a) tunngaviusumik atuarfimmi atuartitaanissaq pinngitsoorani pissasoq tamanullu akiliuteqaqqaarfiussanngitsoq;
 - b) ilinniartitaariaatsit assigiinngitsut akunnattumik qaffasissusillit, matumani aamma teknikkkut suliatigullu ilinniartitaanerit, tamanit iserfigineqarsinnaassasut tamatumunnga periusissat naleqquttut tamaasa atorlugit pingaartumillu akiliuteqaqqaarani ilinniartitaanerup atulersinneqarneratigut;
 - c) ilinniartitaanerit qaffasinnerit aammattaaq tamanit iserfigineqarsinnaassasut piginnaasat tunngavigalugit tamatumunnga periusissat naleqquttut tamaasa atorlugit pingaartumillu akiliuteqaqqaarani ilinniartitaanerup atulersinneqarneratigut;
 - d) tunngaviusumik ilinniartitaaneq kajuminnarnerulersinneqassasoq sunniuteqarnerulersinniarneqassasorlu tunngaviusumik atuarfimmi atuarsimanngitsunut tassaniluunniit naammassisimanngitsunut;
 - e) atuarfeqarfiup tamanut atuuttup ineriartortinneqarnissaa suliniutigineqassasoq, ilinniarnissamut aningaasanik taperseeriaaseq atorluarsinnaasoq pilersinneqassasoq aammalu ilinniartitsisut atortussaartitaanikkut ataavartumik pitsanngorsaavigineqassasut.
3. Naalagaaffiit isumaqatigiissummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut imminnut pisussaatipput pisortat oqartussaataaasa pilersitarinngisaanni atuarfinni allani, taakku ilinniartitaanerup tungaatigut minnerpaaffissanik naalagaaffiup piumasaqaataanik eqquutsitsippata akuerineqarsimappatalu, meeqqamik atuartinnissaannut angajoqqaat taakkuluunniit sinnerlugit perorsaasut, taamaattoqarpat, kiffaanngissuseqartitaanerit aammalu upperisartik naapertorlugu meeqqamik upperisarsiornikkut ileqqorissaarnissakkullu ilinniartitaanissaannik qularnaarinninniarnarat ataqqissallugit.
4. Artikeli manna paasineqassanngilaq inuit ataasiakkaat imaluunniit kattuffiit atuartitsivittut suliaqarfinnik pilersitsinissamut siulersuinissamullu kiffaanngissuseqarneri akuliuffigineqartutut, taamaattoq artikeli matuma imm. 1-iani taaneqartut eqquutsinneqassapput aammalu ilinniartitaanerup suliaqarfinni taamaattuni ilinniartitsissutigineqartup minnerpaaffissatut naalagaaffiup piumasaqaataanut naapertuunnissaa piumasaqaataavoq.

Artikel 14

Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut atuutsitsilernerminni nunami attaviumi imaluunniit nunami allami oqartussaaffigisami tunngaviumik pinngitsoorani atuartitsinermik akiliuteqaqqaarfiunngitsumillu qularnaarisinnaasimannigitsut imminnut pisussaatipput kikkut tamarmik tunngaviumik pinngitsoorani akiliuteqaqqaarfiunngitsumillu atuartitaasalernissaannut ukiut marluk qaangiutsinnagit sukumiisumik pilersaarusiornissamut, pilersaarutini taaneqarsimassalluni ukiut qanoq amerlatigisut iluanni.

Artikel 15

1. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut akuersaarpaat kinaluunniit pisinnaatitaammat;
 - a) piorsarsimassutsikkut qilersorsimanani peqataanissamut;
 - b) ilisimatuussutsikkut siuariartornikkut tamatumalu atorneratigut iluaqutissanik atuisinnaanermut;
 - c) ilisimatuussutsikkut, suliamik atuakkiamik eqqumiitsuliamilluunniit saqqummiussisup suliamik taassuminnga piginneqqaartussaasup ileqqorissaarnikkut pigisatigullu soqutigisanik illersorneqarnikkut iluaqutissanik atuisinnaanermut.
2. Pisinnaatitaaffiup taassuma qularnaarneqarnissaa siunertaralugu naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut iliuusissaannut ilaassapput ilisimatuussutsip piorsarsimassutsillu aserutsaaliorneqarnissaannut, ineriartortitsiviginissaannut siammarterneqarnissaannullu pisariaqartut.
3. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut imminnut pisussaatipput ilisimatuussutsikkut ilisimatusarnermi pinngortitsiniarlunilu suliaqarnermi kiffaangissuseqarnissap pinngitsoorneqarsinnaannginnera ataqqissallugu.
4. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut ilisimatuussutsimut piorsarsimassutsimullu tunngasuni nunanik tamalaanik attaveqarnermi suleqateqarnermilu iluaqutissat anguneqarsinnaasut siuarsaavigineqarnissaat ineriartortinneqarnissaallu akuersaarpaat.

Immikkoortoq IV

Artikel 16

1. Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut pisinnaatitaaffiit matumani akuersaarneqartut timitalerniarlugit iliuuserineqartut taakkulu malitsinneqarnissaat

eqqarsaatigalugit angusatigut siuariaatit pillugit isumaqatigiissummi immikkoortoq manna naapertorlugu imminnut pisussaatipput nalunaarusiortarnissaminnut.

2. a) Nalunaarusiat tamarmik nassiunneqartassapput Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriannut, taassumalu nuutinnerit Aningaasarsiornermut Isumaginninnermullu Siunnersuisoqatigiinnut isumaqatigiissummi matumani aalajangersakkat naapertorlugit oqaluuserisassanngorlugit ingerlateqqittassavai.
- b) Nalunaarusiat nuutinneri imaluunniit nalunaarusiani immikkoortut naleqquttut Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriata kattuffinnut aalajangersimasunik sammisalinnut aamma isumaqatigiisummik matumanga isumaqatigiissuteqaqataasunut kattuffinnut immikkut sammisalinnut aamma ilaasortaasunut nassiutissavai, nalunaarusiat tamakku taakkuluunniit ilamerngi kattuffiit taaneqartut susassaqrffinut malittarisassaannulluunniit attuumassuteqarpata.

Artikel 17

1. Naalagaaffiit isumaqatigiissuteqaqataasut kattuffiillu immikkut sammisallit isumasioqatigereerlugit Aningaasarsiornermut Isumaginninnermullu Siunnersuisoqatigiit, isumaqatigiissutip matuma atuutsinneqalerneraniit kingusinnerpaamik ukiup ataatsip qaangiunnerani, pilersaarut aalajangersagaa naapertorlugu tulleriinnilerlugit naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumanga isumaqatigiissuteqaqataasut nalunaarusiatik saqqummiuttassavaat.
2. Nalunaarusiani taaneqassapput pissutsit ajornartorsiutillu isumaqatigiissut manna naapertorlugu pisussaaffinnik naammassinninniaanermut annerusumik minnerusumilluunniit akornutaasimasut.
3. Isumaqatigiissummi matumani peqataasoq paasissutissanik Naalagaaffiit Peqatigiinnut imaluunniit kattuffinnut immikkut sammisalinnut siusinnerusukkat nalunaaruteqareersimappat paasissutissat taakku aammaarlugit taaneqarnissaat pisariaqanngilaq; paasissutissanut nalunaarutigineqareersimasunut erseqqissumik innersuussineq naammassaaq.

Artikel 18

Inuit pisinnaatitaaffii aamma kiffaangissuseqarnissamut tunngaviusumik pisinnaatitaaffeqarneq pillugit apeqqutit eqqarsaatigalugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaatigut pisussaaffiit naapertorlugit Aningaasarsiornermut Isumaginninnermullu Siunnersuisoqatigiit kattuffiit immikkut sammisallit isumaqatigiissuteqarfigisinnaavaat isumaqatigiissummi matumani aalajangersakkat susassaqrfigisaasa naammassinninniaaffigineqarnerini angusatigut siuariartornerit nalunaarusiarineqarnissaat pillugu. Nalunaarusiat taakku imarissavaat

naamassinninniarnissami iliuusissat siunertaralugit kattuffiit immikkut sammisallit aalajangiisinnaassusilittaasa aalajangiineri innersuussutaallu pillugit paasissutissat.

Artikel 19

Inuit pisinnaatitaaffii pillugit tamanut tunngatillugu innersuussutit imaluunniit nalunaarusiat, taamaattoqarpat, artikel 16 17-ilu naapertorlugit naalagaaffiit aamma artikel 18 naapertorlugu kattuffiit immikkut sammisallit saqqummiussimasaat Aningaasarsiornermut Isumaginninnermullu Siunnersuisoqatigiit Inuit pisinnaatitaaffiit kommissionimut nassiussinnaavai isumaliutigineqarnissaat saqqummiunneqarnissaallu siunertaralugit.

Artikel 20

Naalagaaffiit isumaqatigiissummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut aammalu kattuffiit immikkut sammisallit susassaqtut artikel 19 naapertorlugu tamanut tunngatillugu innersuussut suugaluartorluunniit imaluunniit inuit pisinnaatitaaffii pillugit kommissionimut nalunaarusiami suugaluartuniluunniit tamanut tunngatillugu innersuussut tassaniluunniit taaneqartoq suugaluartorluunniit pillugu oqaaseqaatinik Aningaasarsiornermut Isumaginninnermullu Siunnersuisoqatigiinnut saqqummiussisinnaapput.

Artikel 21

Isumaqatigiissummi matumani peqataasut kattuffiillu immikkut sammisallit isumaqatigiissummi c matumani pisinnaatitaaffiit akuerineqartut nalinginnaasumik eqquutsinneqarnissaat anguniarlugu iliuutsit angusallu pillugit paasissutissiissutaat tigusimasani naatsumik issuaavigalugit nalunaarusiat tamanut tunngatillugu innersuussutitallit Aningaasarsiornermut Isumaginninnermullu Siunnersuisoqatigiit generalforsamlingimut ilaanneeriarlutik saqqummiuttarsinnaavaat.

Artikel 22

Aningaasarsiornermut Isumaginninnermullu Siunnersuisoqatigiit Naalagaaffiit Peqatigiit aalajangiisinnaassusilittaanut allanut, taakkulu ataaniillutik aalajangiisinnaassuseqartitaasunut aamma kattuffinnut immikkut sammisalinnut teknikikkut ikiuunermik suliaqartunut isumaqatigiissutip matuma immikkoortuani nalunaarusianut eqqartorneqartunut atatillugu apeqqutit suugaluartulluunniit, isumaqatigiissutip matuma atorluarsinnaasumik iluaqutaasumillu

naammassiniarneqarneranut aalajangiisinnaassuseqartitaasut taakku susassaqarfigisamik iluini nunat tamalaat iliuusissaasa aalajangiiffiginarneqarnerannut iluaqutigisinnaasaat maluginiaqqusinnaavai.

Artikel 23

Naalagaaffiit isumaqatigiisummik matuminnga isumaqatigiissuteqaqataasut isumaqatigiissutigaaat pisinnaatitaaffiit isumaqatigiisummi akuersarneqartut anguneqarnissaannut nunat tamalaat iliuusissaannut pingaartuullutik ilaassasut isumaqatigiissutit naammassineqarnissaat, innersuussutit akuersissutigineqarnissaat, teknikikkut ikiuunnissat aamma nunat naalakkersuisuisa soqutiginnittut ataatsimeeqatigiittarnissaat aammalu isumasioqatigiillutik misissuillutillu teknikikkut ataatsimeeqatigiittarnissaat.

Artikel 24

Isumaqatigiisummi matumani aalajangersakkat arlaannaalluunniit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanni aalajangersakkani kattuffiillu immikkut sammisallit malittarisassaanni Naalagaaffiit Peqatigiit kattuffiillu immikkut sammisallit apeqqutitut isumaqatigiisummi matumani pineqartunut tunngatillugu tamarmik immikkut akisussaaffiinik annikillilerinertut nassuiarneqassanngilaq.

Artikel 25

Isumaqatigiisummi matumani aalajangersakkat arlaannaalluunniit inuiaat tamarmik pisuussutiminnik pigisaminnillu pinngortitamit pisunik tamakkiisumik kiffaanngissuseqartumillu nalinginnaasumik iluaquteqarnissaannut pisinnaatitaaffiinik annikillilerinertut nassuiarneqassanngilaq.

Immikkoortoq V

Artikel 26

1. Isumaqatigiissut manna naalagaaffinnit Naalagaaffinni Peqatigiinni ilaasortaasunit sorliugaluartunilluunniit imaluunniit naalagaaffiit Nunat Tamalaat Eqqartuussiviata

malittarisassaannik akuersissuteqarsimasut sorliugaluartulluunniit kattuffiisa immikkut sammisallit arlaannit aammalu naalagaaffimmit allamit sorliugaluartumilluunniit Naalagaaffiit Peqatigiit generalforsamlingiannit isumaqatigiisummut matumunnga peqataaqqullugu kajumissaarneqarsimasumit atsiorneqarsinnaavoq.

2. Isumaqatigiisut manna naalagaaffinnit akuersissutigineqartussaavoq. Akuersissutiginninnermi atortussat Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriannit toqqortarineqassapput.
3. Isumaqatigiisut manna naalagaaffiit artikelimi matumani imm. 1-imi taaneqartut arlaanniit sorliugaluartumilluunniit akuersissutigineqarsinnaavoq.
4. Akuersissuteqartoqartassaaq akuersissuteqarnermi atortussanik Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriannut toqqorsisitsinikkut.
5. Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriata naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumunnga atsiuisimasut imaluunniit akuersissuteqarsimasut tamaasa atortussanngortitsinermi akuersissuteqarnermiluunniit sakkussat ataasiakkaat toqqortarineqarneri pillugit ilisimatittassavai.

Artikel 27

1. Isumaqatigiisut manna ullup atortuulersitsinermi sakkussat imaluunniit akuersissuteqarnermi sakkussat 35-issaata Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriannut toqqortinneqarfiata kingorna qaammatit pingasut qaangiunneranni atortuulissaaq.
2. Naalagaaffinnut atortuulersitsinermi sakkussat imaluunniit akuersissuteqarnermi sakkussat 35issaata toqqortinneqarnerata kingorna isumaqatigiisummik matumunnga atortuulersitsisunut akuersissuteqartunulluunniit tunngatillugu isumaqatigiisut atortuulissaaq ullup nammineq atortuulersitsinermi sakkussaataasa imaluunniit akuersissuteqarnermi sakkussaataasa toqqortinneqarfiata kingorna qaammatit pingasut qaangiunnerisigut.

Artikel 28

Isumaqatigiisummi matumani aalajangersakkat killiliinertaqanngitsumik minitaqarfiunngitsumilluunniit naalagaaffinni naalagaaffeqatigiinnut ilaasortaasuni tamani atortuussapput.

Artikel 29

1. Naalagaaffik isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasoq sorliugaluartorluunniit allannguutissanik siunnersuuteqarsinnaavoq Naalagaaffiillu Peqatigiit generalsekretæriannut nassiullugit. Tamatuma kingorna taassuma naalagaaffiit isumaqatigiissuteqaqataasut allannguutissatut siunnersuutit pillugit ilisimatissavai qinnuigissallugillu naalagaaffiit isumaqatigiissuteqaqataasut siunnersuutit oqaluuseriniarlugit taasissutiginiarlugillu ataatsimeersuarnissaq kissaatigigunikku ilisimatinneqaqqulluni Naalagaaffiit isumaqatigiissuteqaqataasut ikinnerpaamik pingajorarterutaasa taamatut ataatsimeersuarnissaq kissaatigippassuk generalsekretæri Naalagaaffiit Peqatigiit oqartussaaffigisaannik ataatsimeersuariaaqqusissaaq. Allannguutit naalagaaffiit peqataasut ataatsimeersuarnermilu najuuttut taaseqataasullu amerlanerussuteqartut akuersissutigisaat sorliugaluartorluunniit Naalagaaffiit Peqatigiit generalforsamlingiannut akuersissutigigitassanngorlugu saqqummiunneqassaaq.
2. Allannguutit atortuulertassapput Naalagaaffiit Peqatigiit generalforsamlingeqarneranni akuersissutigineqareeraangamik aammalu naalagaaffiit isumaqatigiisummik matumangga isumaqatigiissuteqaqataasut pingajorarterutaannit taakkunani tunngaviusumik inatsisini maleruagassat naapertorlugit akuersissutigineqareeraangamik.
3. Allannguutit atortuuleraangamik naalagaaffinnit isumaqatigiissuteqaqataasunit taakkunangga akuersissuteqaqataasunit tamanit pinngitsooratik malinneqartussanngortassapput, naalagaaffiilli isumaqatigiissuteqaqataasut sinneri Suli isumaqatigiisummi matumani aalajangersakkanik siusinnerusukkulluunniit akuersissutigisimasaminnik allannguuteqartoqarsimappat taakkuninnga malinnittussaataapput.

Artikel 30

Artikel 26, imm. 5 naapertorlugu nalunaaruteqartussaataaneq apeqqutaatinnagu Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriata naalagaaffiit artikelimi tassani imm. 1-imi eqqartorneqartut tamaasa ilisimatissavai makku pillugit:

- a) artikel 26 naapertorlugu atsiorderit, atortussanngortitsinerit akuersissuteqarnerillu
- b) isumaqatigiissutip matuma artikel 27 naapertorlugu ulloq atortuulerfia aammalu artikel 29 naapertorlugu allannguutip sorliugaluartulluunniit ulloq atortuulerfia.

Artikel 31

1. Isumaqatigiissutip matuma tuluttuua, franskisuu, kineserituua, russisuu spaniamiutuualu naligiimmik atortussaassuseqarput, isumaqatigiissullu Naalagaaffiit Peqatigiit toqqorsivianni toqqortarineqassaaq.
2. Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekreteriata isumaqatigiissutip matuma nuutinneri uppernarsakkat naalagaaffinnut artikel 26-mi taaneqartunut tamanut nassiussuutissavai TAMANNA UPPERNARSARLUGU ataatigut atsiortut naalackersuisuminnit ataasiakkaanit ileqqussat naaportorlugit taamaaliornissaminnut pisinnaatinneqarsimasut isumaqatigiissut manna New York-imi ulloq nittende december nitten hundrede og seksogtres atsiugassanngorlugu ammarneqartoq atsiortaat.

(Atsiornerit)

Danmarkip atortuulersitsinermi sakkusai ulloq 6. januar 1972 Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekreteriannut toqqortassanngortinneqarputj isumaqatigiissullu artikel 27, imm. 1 naaportorlugu Danmarkimut nunanullu ukununga ulloq 3. januar 1976 atortussanngortinneqarpoq:

Barbados, Den bjelorusiske socialistiske Sovjetrepublik, Bulgarien, Chile, Colombia, Costa Rica, Cypern, Ecuador, Finland, Irak, Iran, Jamaica, Jordan, Jugoslavien, Kenya, Libanon, Libyen, Madagascar, Mali, Mauritius, Den mongolske Folkerepublik, Norge, Philippinerne, Rumøenien, Rwanda, De socialistiske Sovjetrepublikkers Union, Sverige, Syrien, Tunesien, Den tyske demokratiske Republik, Forbundsrepublikken Tyskland (Land Berling ilanngullugu), Den ukrainske Sovjetrepublik, Ungarn aamma Uruguay.

Atortuulersitsinermi akuersissuteqarnermilu tunuarsimaarfigiumaneqarput makku:

Danmark: Nalliuttuni ulluinnarni pisuni akissarsiaqarsinnaatitaaneq pillugu artikel 7 d) tunuarsimaarfigiumaneqarpoq.

Barbados: Angutit arnallu assigiimmik suliaqarnermi akissarsiaqarsinnaatitaanissaat pillugu artikel 7

a) i) atulerneqarnissaa kinguartissinnaajumaneqarpoq, ernineq sioqqullugu kingoqqullugulu piffissami naammaginartumi anaanat illersorneqarnissaat pillugu artikel 10, imm. 2 tunuarsimaarfigiumaneqarpoq kiisalu tunngaviusumik atuarfimmi atuartitaanissaq pinngitsoorani pissasoq tamanullu akiliuteqaqqaarfiussanngitsoq pillugu artikel 13, imm. 2 a) tunuarsimaarfigiumaneqarluni.

Kenya: Ernineq sioqqullugu kingoqqullugulu piffissami naammaginartumi anaanat illersorneqarnissaat pillugu artikel 10, imm. 2 tunuarsimaarfigiumaneqarpoq.

Madagascar: Tunngaviusumik atuarfimmi atuartitaanissaq pinngitsoorani pissasoq tamanullu akiliuteqaqqaarfiussanngitsoq pillugu artikel 13, imm. 2 a) tunuarsimaarfigiumaneqarpoq.

Norge: Suliumajunnaarsinnaatitaaneq artikel 8, imm. 1 d) tunngavigalugu nalunaarut oqaatigalugu sulisartoqarnermi akerleriissuteqarnerit akissarsiat pillugit naalagaaffiup ataatsimiititaanit suliarineqartassasut sulisartoqarnermi akerleriissutit ataasiakkaat suliumajunnaarsinnaatitaanermut, Norgemi tamakkiisumik akuerisaasumi, naligiissitaanngissinnaassanngitsut.

Rwanda: Apeqqutit ilinniartitaanermut tunngasut eqqarsaatigalugit nalunaarut oqaatigalugu Rwanda taamaallaat inatsiseqarnermigut pituttugaasoq.

Sverige: Nalliuttuni ulluinnarni pisuni akissarsiaqarsinnaatitaaneq pillugu artikel 7 d) tunuarsimaarfigineqarpoq.

Nunanut allanut ministeriaqarfik,

Ulloq 14. Januar 1976.

K. B. Andersen

Najoqqutaq

NalunaarutIt • - Serie A 1999